

Večernik

»JUTRA«

Leto II. (IX.), štev. 121

Maribor, torek 29. maja 1928

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri
Račun pri poštnem ček. zav. v Ljubljani št. 11.409
Velja mesečno, prejemnik v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:
Uredn. 440 Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13
Oglasni po tarif
Oglase sprejema tudi oglasni oddelček »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Krvavi dogodki v Beogradu

NASKOK ŽANDARMERIJE NA DIJAŠKI DOM. — 30 RANJENIH. — VELIKE PROITITALIJSKE DEMONSTRACIJE PO VSEJ DRŽAVI.

Po vsem našem Primorju so se vršile na binkošne praznike viharne protitalijske demonstracije, na katerih je narod ogorčeno protestiral proti odpiranju vrat italijanski gospodarski penetraciji v Dalmaciji. Na Sušaku, v Šibeniku, Splitu in Dubrovniku, pa tudi v Beogradu in Zagrebu je ljudstvo demonstriralo proti kratkovidni politiki vlade. Razburjenje množic se je še povečalo, ko so došle vesti o fašistovskem divjanju v Zadru, kjer so Italijani žalili našo državo, vojsko in dinastijo. Ponekod je prišlo radi tega naravnost do težkih izgrediv. Zlasti v Splitu so demonstranti navalili na tamkajšnje italijansko kavarno, naskočili tudi vse italijanske trgovine ter jih demolirali. Tudi vse italijanske napisne table so pometali v morje. Z neke jadrnice so sneli italijansko zastavo ter jo zažgali na glavnem trgu pa med krohotom raztrgali Mussolinijevo sliko. Policija je zaprla vse dohode k italijanskemu konzulatu, vendar pa se je izkazala za prešabo, da bi vzdržala red. Občinstvo je končno predrlo kordom in razbilo s kamenjem vse šipe na konzulatu. Enaka usoda je zadelala tudi poslenje Lege nazionale. Končno je bilo poklicano na pomoč vojaštvo, ki je z bajoneti razgnalo množice in pozno ponoči napravilo red. Izvršene so bile številne aretacije, več oseb pa je bilo ranjenih.

Še veliko bolj kritični dogodki pa so se dogodili včeraj v Beogradu. Čeprav je notranji minister dr. Korošec radi dogodkov v Dalmaciji prepovedal vse javne shode in manifestacije proti Italiji po vsej državi, je prišlo v Beogradu do krvavega spopada med žandarmerijo in omladinco. V mestu je bila radi nedeljskih demonstracij mobilizirana vsa policija in žandarmerija, pripravljeno pa je bilo tudi vojaštvo.

Do glavnih izgrediv je prišlo pred

Dijaškim domom, ki ga je dal zgraditi kralj in je bil šele pred par meseci slovesno odprt. Dijaki so stali tamkaj v več skupinah in ogorčeno demonstrirali proti Italiji ter proti nedeljskemu postopanju žandarmerije, ki je s sabljami v rokah razganjala demonstrante. Nenadoma se je pojavil oddelček žandarmerije, ki je pričel dijakke pretepati s puškinimi kopiti. Dijaki so se nato umaknili v notranjost Dijaškega doma in nadaljevali z demonstracijami. To je smatrala žandarmerija za povod, da je napravila generalni naskok na Dijaški dom. Orožniki so s puškinimi kopiti razbili vhodna vrata in potem vdrli v poslopje, v katerem so bile kmalu razbite vse šipe in demolirano pohištvo. V spopadu je bilo 30 dijakov lažje, 5 pa težko ranjenih. Padlo je tudi več streliv. Ranjence so pozneje prepeljali v bolnico. Policija je izvršila več aretacij dijakov, češ da so oni izzvali incident.

Vest o skrajno brutalnem nastopu žandarmerije je silno razburila vso beograjsko javnost. Poslanci KDK, dr. Popović, dr. Kostić in dr. Drljević so dali posetili Dijaški dom in se na lastne oči prepričali, da je postala ta kraljeva kulturna ustanova žrtev policijske brutalnosti. Vsi trije so odšli nato še v bolnico, kjer so jih dijaki podrobno informirali o dogodkih. Na njihovo intervencijo je policija kasneje več aretiranih dijakov izpustila.

Tudi današnja seja narodne skupščine je bila popolnoma pod utisom včerajšnjih krvavih dogodkov. Galerije je zasedla omladina, ki je viharno demonstrirala proti sprejemu netunskih konvencij. Veliko pozornost je zlasti zbudila vest o napadu na poslanca Ivana Pucelja, ki je danes v skupščini pokazal svoj plašč, ves preluknjan od sabelj in bajonetov orožnikov. Le srečnemu slučaju se ima poslanec Pucelj zahvaliti, da ni postal sam žrtev policijske brutalnosti.

General Nobile in njegova posadka izgubljeni

RESNA MOŽNOST, DA JE ZRAKOPLOV »ITALIA« ZADELA NA POVRATKU S SEVERNEGA TEČAJA KATASTROFA.

Že od petka popoldne ni o zrakoplovu »Italia«, s katerim se je general Nobile s posadko 15 moč vračal s poleta na Severni tečaj, nobenih vesti več. Skrb za usodo zrakoplova raste zato od ure do ure. Posebno v Italiji vlada silna razburjenost in nervoznost. V nedeljo in ponedeljek so se vršile po mnogih mestih službe božje in javne molitve za srečen povratek zrakoplova, gospa Nobile v Rimu pa dobiva stalne obiske oboževalcev svojega moža, ki jo tolažijo in vlivajo nade. Papež sam je izrazil željo, da bi mu sproti sporočili vsako vest.

Uradni italijanski krogi so mrzlično za posleni z organizacijo pomožne ekspedicije za »Italia«. Izvršene so že vse priprave, da najdejo pogrešane letalce. Letalca »Città di Milano«, zasidrana v Kingsbaju na Spitzbergih, je že zapustila pristanišče in oddala pri odhodu s svojim radio-aparatom sledeče signalne klice: »Italia! Imejte zaupanje! Pomoč je na

poti!« Njej je sledila potem še ladja Hobby. Med tem so se stavile tudi vse radio-postaje Severne Evrope italijanskemu zrakoplovstvu na razpolago. Moskovske sovjetske oblasti so izdale vsem postajam severne Sibirije ukaz, naj bite generalu Nobilu na pomoč. Norveška vlada je odposlala parnika »Braganza«, da preišče ozemlje severovzhodno od Spitzbergov, pilot Lützov-Holm pa bo z letalom obletel ves otok.

Toda bojazen, da je dohitela »Italia« katastrofa, dobiva med tem vedno več tal. Splošno se domneva, da je zrakoplov zašel v silne viharje, ki so ga pogнали daleč stran ali pa morda celo raztrgali, kakor približno pred 40. leti balon Francoza Andréa, ki je prvi poskusil preleteti Severni tečaj. Samo s to razliko, da sedaj ne gre samo za eno, temveč skupno z generalom Nobilom za 16 človeških življenj.

Poplave v Avstriji in na Češkem

DUNAJ, 29. maja. Radi deževja zadnjih dni so nastale na Nižje Avstrijskem povodnji. Donava je narasla za 3,50 m nad normalo in so njeni pritoki ponekod že prestopili bregove. Med Weitensteinom in Aschbachom so cele pokrajine pod vodo. Mestoma je preplavljen tudi železniški nasip in je radi tega promet ustavljen.

PRAHA, 29. maja. Iz ozemlja Krkonošev prihajajo vesti o silnih poplavih. Dosedaj je že 15 km² po vodo. Valovi so porušili tudi številne hiše.

S čolnom od Sv. Petra do Ormoža.

Vajenec nekega mariborskega trgovca J. Ž. se je podal na pot, ki bi bila lahko zanj usodopolna. Doma v Sv. Petru pri Mariboru je odvezal po noči Lorberjev dravski čoln ter se z njim izročil valovom. Po čudno srečnem naključju se je pripeljal do Ormoža, kjer so ga prijeli. Kaj ga je dovedlo do prilastitve čolna in tako nevarne poti, se od njega ne da zvedeti. Najbrž fant bolji mika poklic dravskega brodarja ali kermaniša.

Žeparji na letanskem meetingu.

Povsem naravno je, da so na veliki letalski meeting na Tezmem prišli tudi žeparji, ki so v svojem »zanatu« dokaj srečni, kajti le redkokdaj pridejo v reke pravice. Ujeli so par žrtev, med njimi eno, kateri je brezvestni lopov odnesel celotedenski zaslužek. Predrznost, s katero rokujejo ti žeparji, presega vse meje: damam so v grlo vstavili torbice ter izrabljali trenutek, ko je občinstvo občudovalo letalske produkcije. Eden teh poklicnih žeparjev je v divjem diru zbežal po gozdišču ob državni cesti in kar s čevlji planil v umetni vodnjak. Zasedovanje na podlagi tozadevnih prijav je v teku. — V nekem avtobusu, ki je proti zaključku meetinga vozil v mesto, so neznani tatovi odnesli Mimici Andrašič in Jožici Lah dva fina dežnika. Binkoštni sveti duh je očividno zapustil znanega »dr.« F. iz Trbiža. Pod težkim sumom, da si je proti paragrafu »izposodil« lepo motorno kolo iz dvorišča Sodne ulice št. 28, je bil včeraj aretiran in odan v zapor. —

Igralka za boljše vloge

Sacha Guitry je eden izmed redkih gledaliških ravnateljev v Parizu, na katerega pri razdelitvi vlog ne vplivajo nobena priporočila, ne lepota ne druge okolnosti, ki nimajo ničesar skupnega z umetnostjo. Vendar pa se kljub temu dogaja, da se včasih omehča njegovo srce v korist kakšne igralkice, ki bi hotela stopiti malo bolj v ospredje. Tako je prišel te dni k direktorju neki odlični gospod, da izreče dobro besedo za neko mlado igralko, ki dosedaj ni imela večjih nalog, kakor da je prinašala na oder pisma. Protektor dame je govoril dolgo z direktorjem, hvalil sposobnosti mlade dame, njeno eleganco in lepoto. Direktor je priznal, da je ona elegantna in lepa, kar pa še ne zadostuje za umetnico. Kljub temu protektor ni odnehal, temveč moledoval naprej, da naj ji vendar poveri kako važnejšo in večjo vlogo. Direktorju je končno vse presedalo in je protektorju smehljaje odgovoril: »Dobro, sedaj ji bom dal važnejši posel. Od sedaj naprej ji ne bo treba več prinašati na oder navadna pisma, temveč ji bomo v bodoče izročevali izključno rekomandirana pisma, poštne nakaznice in brzojave.

Policijski drobiž.

Ob praznikih sv. duha niso nikoli običajni pretepači in kršitelji postave. Izvršenih je bilo do pondeljka dopoldne mnogo aretacij in stanje policijskega zapore je naraslo do 25 oseb. — Interesanten nad vse je potepuh Istvan Simon, ki ne ve in noče vedeti, kedaj in kje je rojen in kam pristojen. Ker po danih znakih ni izključeno, da je eden od tajastvenih mednarodnih lopovov, so ga do nadaljne odredbe obdržali v zaporih. — Mesarskemu pomočniku F. pa niso nič všeč pendreki. Za praznik ga je objel preobilni blagoslov alkoholnega duha, vsled česar je čutil potrebo, da se znese nad — pendreki. Ta njegova »majdba« pa je dala povod, da je preživel izredno lepi binkoštni ponedeljek — v zaporu.

Strahovita brezposelnost

vlada tudi na Angleškem. Poslednja statistika javlja, da je pretekli teden poraslo število oseb, ki ne morejo dobiti dela za 14.578 t. i. na 1.118.400!

Narodna skupščina

BEograd, 29. maja. Na današnji seji narodne skupščine so bili poslanci Kmečko-demokratske koalicije zbrani skoro polnoštevilno, dočim je bilo navzočih le malo vladnih poslancev. Predsednik dr. Perić se je uvodoma v toplih besedah spominjal pok. poslanca Jovana Cirkovića in omenjal zlasti njegove zasluge za narodno probujbo ljudstva v Južni Srbiji.

Nato je prišel v razpravo nujni predlog posl. Sv. Pribičevića, ki poziva vlado, naj takoj obvesti narodno skupščino, ali res pridejo nettunske konvencije takoj na dnevni red in kakšni so vzroki za ta sklep vlade. V utemeljevanju je Pribičević naglašal, da je zunanji minister dr. Marinković svoječasno osebno njemu, Stjepanu Radiću in Joci Jovanoviću dal zagotovilo, da nettunske konvencije ne bodo predložene ločene, temveč da se bodo obravnavale skupno s celim kompleksom vprašani, ki se tičejo odnošajev med Jugoslavijo in Italijo. — Ob 12. uri seja še traja.

Uladna kriza na Grškem

ATENE, 29. maja. Ker so pri pogajanjih med Venizelosom in monarhističnimi strankami za sestavo nove vlade na-

stale nepremostljive težkoče, predsednik republike, admiral Konduriotis, ni sprejel demisijske Zaimisove vlade in ostane ta še nadalje na krmilu. Med tem pa se bodo pogajanja med strankami nadaljevala.

Zaplenjena italijanska municija za Bolgarsko

BEograd, 29. maja. Sinoči je beograjska policija na beograjskem kolo-dvoru zaplenila dva vagona vojnega materijala iz Italije, namenjenega za Bolgarsko. Vagoni so bili deklarirani kot natovorjeni z oranjami, adresirani pa so bili na neko trgovsko tvrdko v Sofiji. Toda policija je pri preiskavi dognala, da so bile v vagonih mesto oranž razne bojne eksplozivne snovi, posebno bombe. Nenavadno odkritje je vzbudilo po vsem mestu splošno pozornost, vendar pa ni mogoče zvedeti podrobnosti, ker drži stvar policija v absolutni tajnosti.

Kralj zopet v Beogradu

BEograd, 29. maja. Kralj Aleksander se je danes dopoldne vrnil s svojega potovanja po Srbiji v Beograd. Na kolo-dvoru sta ga sprejela ministrski predsednik Vukičević in notranji minister dr. Korošec.

Letalski meeting v Mariboru

OKOLI 20.000 OPAZOVALCEV. — TEHNIČNA STRAN MEETINGA.

Letalski meeting, ki je bil napovedan za binkošne praznike, je bil vsakakor nemala senzacija za naše mesto in okolico. Ni čuda, da se je zato zbralo na Teznu okoli 20.000 ljudi, ki so z nestrpnostjo pričakovali zlasti akrobacije naših pilotov v zraku. Žal, pa program ni bil izveden v celoti, vsled česar je bilo občinstvo precej razočarano in se delajo zlasti na račun nadevanega junaka, ki je skočil s padalom iz višine 1.000 m in so ga vrgli potem v Dravo, še sedaj pikre opazke.

V našem poročilu se hočemo baviti predvsem s tehnično stranjo letalskega meetinga.

Že v soboto popoldne se je začelo tezensko dirkališče polniti z ljudmi iz mesta, da prisostvujejo pristanku aeroplanov iz Zagreba. Ob pol petih se je pojavil v zraku šum prihajajočih letal, ki so obkrožila mesto in se elegantno spustila na zemljo. Bili so štirje »Potezi«, ki jih je ljudstvo navdušeno pozdravljalo. Toda kmalu smo čuli izjavo iz ust starterjevega namestnika g. poručnika Vašiča, da Dewoitini, lovski aparati, visoki enokrilniki, radi tehničnih zaprek niso mogli prispeti. To je pomenilo okrnitev programa za najzanimivejšo točko: akrobacije v zraku. Dva šolska aparata »Brandenburg« sta prispela v soboto dopoldne.

Binkoštna nedelja je pa bila posebno za one, ki so bili tako srečni, da jih je žreb določil za zračne kandidate, zelo vesela in presenetljiva. Ogled letal je bil pravzaprav šele po meetingu, ko je vsa masa drla pred letala. Dopoldne je bila aktualna stvar vožnja po zraku. Za vožnjo s potniki so bili določeni aeroplani »Brandenburg« in avijon »Ljubljana«, ki je stopil v akcijo šele v ponedeljek.

Aparati, ki smo jih imeli priliko si ogledati, so večinoma francoskega izvora (Potez) in pa domači izdelek »Brandenburg« (Ikarus - Novi Sad in Rogožarsky Beograd) sta majhna šolska aeroplana z »duplo komando« za učitelja-pilota in učenca. Gonilna sila jim je šestcilindrski Daimler-motor, 180 HP, ki ga pilotira Ljubljčan, narednik Klavara in nosi št. 18, drugi pa ima Mercedes motor s 100 HP, ki ga pilotira poručnik Vašič (št. 26.) Aparata sicer nimata velike brzine (110 km na uro maksimalno), pač je njih sigurnost in stabilnost tem večja. Popoldne na meetingu nista nastopila. Vožnja pasazirjev je bila nad vse zanimiva. Človek ne čuti, kedaj zmanikajo tla pod njim in tudi ne, kako pristane. Razgled nad mestom je bajen. Drava, stavbe, vse izgleda kot v pravljici vse majhno. Pohorje pa se znižuje. Zračni poleti so trajali 5 — 10 minut.

V nedeljo, okoli 10.30 dop. je pa pristala na letališču »Ljubljana« s civilnim pilotom g. Vodiškom. »Ljubljana« je nizek enokrilnik — podoben tipu Junkers — in dvosedežen. Gonilna sila mu je dvocilindrski (180 stopinj) Daimler motor (750 ccm), ki ima 20 konjskih sil. Hitrost mu je ista kot Brandenburgom.

Največ komadov smo pa imeli z označeno Potez XXV. Dvokrilnik ima 3x4 cilindrski Loraine - Dittrich in Hispanc Suiza motor, ki mu daje 450 HP. Za pilotovim sedežem je prostor za izvidnika, kjer je tudi nameščen pult za strojnico. Poleg tega ima na ročnem krmilu majhen gumb za bombardiranje. Hitrost tega bojnega aparata doseže 230 km na uro! Bili so štirji, njih piloti pa (št. 13, zelen trak, kapt II, kl. F. Kratochvil z izvidniškim poručnikom Mikom; št. 9, bel trak, pilotira kapt. II, kl. pilot lovca O. Vidale in njegov izvidnik Slovenec podporučnik Kranj; št. 18 moder trak, pilotira narednik Jankovič, z izvidnikom podporuč. Kohansky in zadnji aparat št. 23, rumen trak, pilotira poruč. pilot lovca M. Mišovič z izvidnikom podp. Režekom (šef meteor. stanice v Zagrebu). Žal aparatov tipa Dewoitin, ki bi bili clou meetinga ni bilo.

Trije Potezi so takoj po krasnem in zelo kratkem startu v smeri proti zapadu začeli obkroževati letališče. Aparat z belim trakom (pilot Vidale) je večkrat pridrvel s hitrostjo 200 km na uro — tik nad glavami občinstva in se na koncu letališča strmo dvignil; to so takozvane chaudele ali pikiranje. Pilot Jankovič pa zelo simpatizira z viržani (obrat aparata navzdol ali navzgor s plinomi!), kar

je pri startu za trikotno tekmo izmed vseh najlepše izvedel. Druga točka se radi odsotnosti Dewoitinov ni vršila. Kot tretja točka je bila tekma v brzini na trikotu Maribor—Slov. Bistrica (okolu zvonika)—Ptuj—Tezno. Prvi je došel pilot kapetan Vidale (bel) v času 16:15, drugi je bil pilot narednik Jankovič (moder) v času 19:08, tretji kapetan Kratochvil (zelen) v času 19:16 in četrti (rumen) poročnik Mišovič v času 22:17. Nagrade so bile 1500, 1000 in 500 Din. Naslednja točka je bilo tekmovalje v oddajanju po ročil iz aeroplana na gotovo mesto na letališču. Najbližji je vrgel, na dotičnem mestu predmet izvidnik poročnik Mikec na aparatu kapetana Kratochvila (zelen). Za tem so spustili v zrak nekaj balončkov. Za onega, ki v najkrajšem času ujame največ balončkov je bila določena nagrada. Narednik Jankovič (moder) je dva balončka s propelerjem posekal, tretjega pa se je dotaknil z levim krilom, a se ni hotel razpočiti. Kapetan Kratochvil je v poznejšem času tudi dva ujel. Nagrado je dobil prvi. Akrobacije so žal izostale.

Končno je prišla še produkcija s padalom. Tega kandidata »smrti« so naložili na Brandenburg. Ko je pilot oz. izvidnik mislil, da je na pravi višini — bilo je pa dosti prenizko, je skočil Janez Neznaneč s padalom in »krasno« pristal. Hudomušneži so ga proti večeru odnesli v mesto in vrgli končno v Dravo. Letanja s pasazirji po meetingu ni bilo. Med »pavzo« je aparat »Ljubljana« krožil in delal »akrobacije« nad publiko, ki se jim je lepa igračka nad vse dopadla.

Vežbe pontonskega bataljona na Dravi.

Komanda 4. pontonskega bataljona v Ptuj objavila: Počenši s 1. junijem pa do konca oktobra se bodo na Dravi v Ptuj vršile vojaške vežbe in sicer v prostoru med obema mostoma in do 500 m pod železniškim mostom. Vsled tega se v tej dobi zabranjuje vožnja na Dravi v označenem prostoru, in sicer vsak delovni dan od 5.30 do 11. ure dop. in od 3. (15.) do 7. (19.) ure zvečer do konca meseca oktobra, o čemer se tem potom obveščajo splavarji in sploh vse zainteresirane osebe. Straža bo postavljena 1 km 300 m nad lesenim mostom na desni bregu ter bo imela rdečo-belo signalno ploščo. Splavarji in druge osebe, ki se bavijo s plovbo, imajo pristati, čim opazijo signalno ploščo in sicer vsaj 300 m pred njo. Počenši s 1. julijem do konca oktobra se bodo vršile tudi nočne vaje ter se tudi v tem času od 8. ure zvečer pa do 2. zjutraj v splošnem zabranjuje vsak promet v označenem prostoru na Dravi, ker se posebna straža ne bo postavila. Splavarji ali druge osebe, ki se bavijo s plovbo, odnosno one pravne osebe, na katerih račun vrše splavarji plovbo, nosijo odgovornost za vso morebitno škodo, ki bi nastala, ako se te odredbe ne bi upoštevale. Ob nedeljah in praznikih se vaje ne bodo vršile, ter je vsled tega plovba s splavi in čolni tudi v označenem prostoru ves dan dopuščena. Kot praznika se računata za vojsko tudi 7. junij in 28. junij. —

Ljudska univerza v Mariboru.

V torek, 29. maja, ob 8. zvečer predava dunajski umetnostni zgodovinar univ. prof. dr. Strzygovski o največjem nemškem slikarju Albrechtu Düreru. — V petek 1. junija nadaljevanje in konec.

Koncert v parku.

V sredo, dne 30. t. m. se bo vršil v slučaju lepega vremena od pol 19. do pol 20. ure v parku koncert s sledečim sporedom: 1. F. Smetana, koračnica iz opere »Prodana nevesta«; 2. E. Waldteufel, Estudiantina, španski valček; 3. I. Zajc, uvertura iz opere »Čarovnica od Boissya«; 4. I. Hašler, »Poljubi me šel« pesem; 5. I. Strauss, potpourri iz operette »Ciganbaron«; 6. F. Markusch, »Imaš li še prostorček v srcu?« foxtrott.

Občni zbor Starešinske zveze »Triglava«

se bo vršil dne 3. junija v Celju, hotel »Union« ob 9. uri dopoldne. Vabljeni vsi Triglavani. Dnevni red običajen. Odbor.

Mariborski in dnevni drobiž

Avstrijski motociklisti v Mariboru.

Za binkošne praznike smo imeli v Mariboru vsak dan brnenje motorjev: V nedeljo v zraku, v ponedeljek na tleh. Včeraj je došel po Koroški cesti v Maribor celovški Touring-Club, sekcije Beljak s približno 100 osebami, katere so se pripeljale na 42 motociklih in 6 avtomobilih. Ta obisk je oficijelni protibolski mariborskemu Motoklubu. Avstrijski gostje so se ponedeljek dopoldne zbrali na Trgu svobode, odkoder so skupno z mariborskim Motoklubom, zastopanim z motocikli in 4 avtomobili, odšli na skupen izlet v Ptuj in okolico. Do Ptuja je dospelo tudi zastopstvo motokluba iz Celja. — Številne pozdravne govore je prevečala tendenca: zblizanja sportnikov sosednih dežel ter ideja enotne evropske mednarodne sportne organizacije. Gosti so bili zadržani od lepote naše lepe Slovenije in dejali so, da zopet pridejo. V popoldanskih urah so se gostje v spremstvu Motokluba Maribor vrnili v mesto, odkoder so se podali po Koroški cesti domov. Naš motoklub jih je spremljal do državne meje pri Dravogradu.

Ekскурzija ljubljanskih filozofov v Maribor.

Dne 25. t. m. si je ogledalo »Društvo slušateljev filozofske fakultete v Ljubljani« pod vodstvom g. dekana dr. Karola Osvalda in društvenega predsednika Čirar Arka tukajšnjo moško kaznilnico. G. višji ravnatelj dr. Vrabl jim je v vso prijaznostjo razkazal zavod ter v zanimivem predavanju obrazložil njegov ustroj. Izletniki so se nato podali na Pohorje (Klopni vrh, Ribniška jezera), od koder so se vrnili v soboto ponoči v Ljubljano. Kljub nenaklonjenosti vremena so odnesli najlepše vtise z zelenega Pohorja. —

Mestno kopališče

se zopet odpre v petek, dne 1. junija.

VIII. Vzorčni velesejm v Ljubljani.

Direkcija državnih železnic je dovolila posetnikom sejma, ki se bo vršil od 2. do 11. junija, 50% popust pri vožnjah po železnici. Legitimacije in znižane vozne karte se dobivajo v pisarni tujsko-prometne zveze v Mariboru, Aleksandrova c. 35. —

Mainiški izlet JČ lige.

V nedeljo, dne 3. junija se bo formalno zaključil češki tečaj, ki ga je priredila za dijaštvo mariborska JČ liga, s skupnim zletom dijakov, članov JČ lige in Češkega kluba k Sv. Urbanu. Sestanek udeležencev kakor larsko leto ob 13. uri na začetku Vrbanove ceste proti Kamnici. —

Kongres JČ lig v Plznu.

V dneh od 10.—12. junija se bo vršil v Plznu kongres JČ lig iz Češkoslovaške in Jugoslavije. Pri nas je delegatom dovoljena znatno znižana vožnja na železnici in ravno tako na Češkoslovaškem. Delegati iz Slovenije, Hrvatske in Dalmacije se odpeljejo v soboto, dne 9. junija ob 15.37 preko Maribora, delegati iz Srbije preko Ogrske in Bratislave v Plzen. Po kongresu obiščejo delegati razstavo sodobne kulture v Brnu. Mariborska Liga odpošlje 4 delegate. Protektorat nad prireditvijo je prevzela mestna občina Plzen, zastopana pa bodo tudi vsa pristojna ministrstva po referentih, zunanji minister in trgovski minister ČSR pa prideta osebno na kongres. Našo delegacijo vodi bivši prosvetni minister Miša Trifunović, predsednik Saveza. Mariborska Liga bo na kongresu sprožila med drugim tudi zadevo naseljevanja tekstilne industrije iz Češkoslovaške v Mariboru in stopila tozadevno tudi v stik s poklicnimi faktorji v ČSR.

Prva zoreča črešnja.

Črešnja na dvorišču polic. komisarijata že — zori... To je prva zoreča črešnja v Mariboru, kar je vsakakor važen dogodek v vrsti letošnje pomladanske kronike. Kdor pa tega ne verjame, naj se mimogrede javi pri polic. komisarijatu soba št. 9 ali 16, vendar tako, da ne bo motil uradnega dela.

Gojzerji.

lahki ½ težki in original kakor tudi nad 30 modelov promenadnih čevljev nudi Karo, Koroška c. 19. —

Ure, zlatina na obroko

brez poviška — Ilger, Maribor —

Mariborsko gledališče

REPERTOAR:

Torek, 29. maja. Zaprto.
Sreda, 30. maja ob 20. uri »Othello« ab. C. Premijera.

„Othello“

Pred premijero v mariborskem gledališču, v sredo, dne 30. maja.

Benetke! Sredi 16. stoletja. Benetke v zgodnji renesansi, sredi razvoja in blagostanja: povsod v arhitekturi, v literaturi, v muziki... v modi, v gestah, v slehernem ponašanju je razkošje, fantazija, gracija, okus, plemenitost, samozavest... Benetani vlada; bogastvo raste, se kopiči... v mogočni republiki vlada pohot... Benetke živijo in uživajo življenje iz polnih, pozlačenih čaš. Le okoli cerkve sv. Marka, kjer stoji ponosna doževa palača, je vse razsvetljeno, razsvetljeno opolnoči. Kot bi srepo gledala skrb izza slehernega okna in motila melko, blaženo benečansko noč, 10č ljubezni.

Dve senci: Jago in nesrečno zaljubljeni Roderigo. Rezki, nagli kriki se zaplijo v tišino... za oknom Barabantijeve hiše se zasveti... zažvenklja orožje, zasvetijo se plamenice... Obupni klici sivolasnega Barabantija, kateremu je Othello odvedel nad vse ljubljeno hčerko Desdemono... V diru po ozkih temnih ulicah za Othellom. Sovražni skupini se srečati: Barabantio s sorodniki — general Othello s spremstvom. Na obeh straneh potegnejo meče. Kot bi udarjale strele, se zmenjajo ostre besede... zopet zablestijo meči... le za hip... takoj zopet v nožnice... Naj razsodijo pametni očetje: vsi pred beneški senat.

V doževi palači gori luč. Opolnoči! Skrbno kimajo glave senatorjev; njihove geste razodevajo težke misli. »Turek jadra z ogromnimi pripravami proti Cipru«. Otomani si hočejo osvojiti beneško kolonijo... Prihrume Barabantio, Othello in spremstvo. Osební spor se pomeša s politiko. Senat reši oboje, razsodi pametno in preudarno: prizna Desdemono hrabremu in poštenemu Othellu, ki mora odjadati še to noč proti Cipru — »na ljutega sovraga Otomana«. Pade pajčolanast zastor; pred temno kopreno, za katero še slutimo skrbna razmotrivanja odišlih senatorjev, ostane zlobni Jago in iztuhta peklenski načrt, ki se razvija in uresniči (v drugem, tretjem, četrtem in potem dejanju) na Cipru. Življenje je jadrno. Tekom pičle ure so zatemnili jasno benečansko nebo sivi oblaki...

Na Cipru. Ob cipreski obali razsaja vihar. Montano, namestnik na Cipru, z nepetostjo pričakuje rešenika Othella. Sreča je bila naklonjena. Vihar je potopil ogromno turško brodovje. Vojna je končana! Othello objame ves blažen svojo Desdemono. Poročna noč na Cipru. Na ciprskih utrdbah veselje... godba... smeh, kratkočasne zabavljice, vojaške smešnice, rajanje, vse na čast junaškemu Othellu in njega mični, dobrotni izvoljenki... Vno razvname kri... spor med častniki, ki ga pa Othello takoj uduši... Noč gre mirno svojo pot...

Vojskovodji Othellu je sreča mila, ni pa mila — človeku Othellu. Njegovo gladko čelo zgubančijo bolne misli ljubosumnja, ki mu ga vzpali zločesti Jagov duh. Othello zapazi Desdemono v pomenku s pobočnikom Cassijem — Othello začne sumiti. Hrabri zamorec »izve«, da je podarila Desdemona Cassiju dragocen robec — zamorec ne sumi več, je prepričan: »Osveta črna vstani iz pekla!«

Spalnica. Nedolžna Desdemona sluti nesrečo. Pripoveduje pesem, ki jo je pelala pred smrtjo uboga in nesrečna Barbarka... »Iz vrbja zelenega bo moj venec spleten...« Ljubosumni, besni Othello zadavi Desdemono. Prihiti Emilija, Jagova žena ter izpove o nedolžnosti, umorjenke... Jago, razkrinkan od svoje žene, jo zahrbtno zabode. In zdaj? »Kam bi šel Othello? — Kdo vodi svojo usodo?« Potrži Othello naperi bodalce proti sebi... Usoda je končala majhen del svoje poti...

Gledati Shakespearjeva dela je praznik za slehernega, kateremu življenje ni samo prazna beseda. —

Praznoverje v modernem svetu

DUHOVI SO TOČNO NAPOVEDALI POŽAR. — INDIJSKA MOČ. — DUH V ČASI VODE.

Praznoverje, ki se že od pamтивеkov drži razumno revnih ljudi, je zadnja leta na uspešnem pohodu v stožere modernega sveta in življenja. Oprijelo se je že ljudi, ki veljajo za posebno previdne in razumne. Dan na dan se dogajajo v množicah praznoverne zgodbe, o katerih se človek z največjim začudenjem vprašuje: Kako pridejo v današnje dobo. Evo primera:

Pred nekim porotnim sodiščem sedi na obtožni klopi radi požiga in sleparije z zavarovalnico troje ljudi: posestniški zakonski par in neki zidarski polir. Posestvo prvih dveh obtožencev je pogorelo do tal in — duhovi so požarno nesrečo ponovno napovedali točno z datumom. Bili so še tako dobri, da so posestniku svetovali, naj se dobro zavaruje, kar je ta tudi storil. Polir je pa radi tega, ker je posredoval med posestnikom in dobrimi duhovi. Sodišče duhovom seveda ne verjame ter ima mnogo razlogov za obtožbo radi požiga in sleparij. To, kar pripovedujejo obtoženci, je nekaj silno gorostasnega za 20. stoletje.

Zena pravi na primer: »Možu sem prigovarjala, naj se zavaruje, ker je horoskop kazal ogenj in ker nam je ta tukaj (polir), ki je posredoval med nami in duhovi, povedal, da bo gorelo. Sprva sem mislila, da nam bo zažgal hišo eden od sovražnikov, ki jih je dosti v vasi, in prosila sem ga, naj naše nasprotnike hipnotizira.«

O obisku pri posredovalcu duhov pa pripoveduje tako-le:

»Peljali smo se k njemu. Že pred stanovanjem ga je čakalo mnogo ljudi. Sedel je pri mizi. Pred seboj je imel križanega Kristusa in pa hudiča z dolgim črnim repom. Zraven je ležala tudi pesmarica. Venomer je gledal v neko stekleno kroglo, katero je imenoval »moja magija« in »indijska moč«. Rekel nam je, da je to obraz zemlje in da vidi v njem celo naše posestvo in našo živino obdano od sovražnikov. Za dobre nasvete, ki mi jih je dal, čsem mu plačala znatno vsoto. Pozneje je prišel večkrat k nam. Nekoč je hotel sneti raz sten podobe, a se ni posrečilo. Menil je, da so njegovi duhovi trudni in so šli spat. Drugič zopet nam je hotel priveriti nekega dobrega duha, ki bi naj varoval pred sovražniki. Morala sem ž njim na pokopališče h grobu nekega starega gozdarja, ki je že davno umrl. Vedež je vzel gozdarjev duh seboj v naše stanovanje in ga doma v sobi

podučil o razmerah naše hiše. Potem ga je pa posadil v čašo vode ...«

Njen mož je pa opisal najprej svoj prvi obisk pri vedežu:

»Vedež je vedno izpraševal svojo »indijsko moč«. Včasih duhovi niso hoteli takoj odgovoriti. Ko je pa potrkal na mizo, se je razgovor takoj zopet nadaljeval. Že od začetka je govoril o ognju in ponovil to pri vsakem nadaljnjem obisku. Najprej je trdil, da še ne more natančno označiti, kdaj bo nastal ogenj. Mojo ženo je prijel strah in zato sem se peljal zopet k vedežu in ga prosil, naj skuša rok za požar odložiti. On mi je pa odgovoril: »Duhovi ne pustijo, da bi se kdo vmešaval v njihove zadeve. Povem vam, da vam bo od 23. do 24. aprila vse zgorelo.« — V strahu, da bodo mene osumili požiga, sem skušal vedeža pregovoriti, naj potem hipnoze privede duha na moj dom, kjer ga lahko s pomočjo psov ujamemo, predno bo mogel podtakniti ogenj. Vedež mi je obljubil, da bo to poskusil, a se mu ni posrečilo.«

Obtožnica je tudi povedala, da imajo duhovi svojo blagajno. Za svoje sodelovanje so zahtevali duhovi po svojem posredovalcu znatne vsote. Ko je bila z vedežem na pokopališču, je ta ukazal duhu, naj z metanjem kamena v okno zbudi stanovalce ob izbruhu ognja. Ko je požar izbruhnil, je res slišala žvenketanje šip. Ko je pa pogledala skozi okno, ni bilo nikjer videti kekega duha, videla je pa sklonjeno človeško postavo, ki je tekla okoli vogala.

Obtoženi vedež, posredovalec duhov je bil prej zidar. Ko so ga zaslišali, je izjavil: »Nisem vedež, priznam pa, da sem ljudem marsikaj natvezel, mnogo več pa so si izmislili sami. Moja »indijska moč« je čisto navadno povečevalno steklo, ki ga kot zidar potrebujem, kadar kakemu zidarju pade prah v oči. Vedno sem pritril, kadar so ljudje kaj sfantazirali. Požara pa nisem napovedoval. Vse njihove izjave se mi zdijo kakor dobro premišljen načrt.«

Razprava še ni končana in najbrž še precej časa ne bo, ker je za krivdo posameznih obtožencev več indicij, kakor pa dokazov.

Vse to se ni dogodilo v kakem zakonem kraju kake dežele z velikim številom analfabetov. Ta razprava se vrši pred porotnim sodiščem v Leipzigu, modernem vlemestu, ki ima seveda tudi visoko civilizirano okolico.

Bencin za žejo

Koncem preteklega meseca se je odpeljal neki avto s 25 romarji iz Bagdada preko puščave na božjo pot v Meko. Avto je vodil neki belgijski šofer, ki je imel s seboj še armenskega mehanika. Med vožnjo je šofer vsled utrujenosti izročil vodstvo avtomobila Armencu, sam pa je trdno zaspal. Ko se je prebudil, je opazil, da je mehanik zgrešil pot. Dolga dva dneva je skušal potem šofer najti zopet pravo pot, toda vsi naporji so bili zaman. Nato se je več romarjev odločilo, da odidejo peš, da poiščejo pot. Med tem je Armencec že umrl vsled žeje. Ko romarjev le predolgo ni bilo v Bejrut, so od tamkaj poslali aeroplan, ki je našel avto v puščavi. Takoj sta bila poslana iz Bejruta dva avta, ki sta rešila romarje iz skrajne stiske. Pomoč pa je bila tudi že nujno potrebna. Romarji so namreč že skoro popolnoma onemogli. Poleg glodu jih je še strašnejše mučila žeja, ki so jo v obupu težili z bencinom. N esrečne romarje, ki so seveda vsi zboleli, so potem oddali v Bejrutu v bolnico.

Možje in žene v Tibetu

Pariški list »Excelsior« je nedavno javil, da so se v Tibetu v okolici svetega mesta Lhasse uprli možje proti gospodarstvu svojih žen. V Tibetu ima namreč vsaka ženska, pravico vzeti si po tri možje. Če hoče, lahko živi tudi samo z enim. Če z enim ni zadovoljna, si vzame še dva in potem morajo vsi trije zanj delati ter se ji pokoriti. Neki Tibetanec,

po imenu Amiki, je bil pa v Evropi ter je videl, da povsod drugod vladajo možki in ne ženske, kakor v Tibetu. Ko se je vrnil, je začel agitirati med zatiranim možkim svetom in osnovalo se je društvo proti ženam. To društvo je zahtevalo, naj se ukine mnogo moštvo ter uvede moško gospodarstvo, kakor drugod po svetu. Ženske so seveda nastopile proti društvu možkih in tako se sedaj po Tibetu burno in ogorčeno razpravlja o mnogomoštvu, mnogoženstvu in o enakopravnosti. Pariški »Le Temps«, ki je to vest posnel, je pa dodal, da bi storile tibetanske žene najbolje, če bi upornega Amikija poslale nazaj v Evropo. Mož si namreč evropskih razmer ni dobro ogledal. Če bi bil bolj izkušen, bi lahko tudi v Parizu videl vse polno žen, ki imajo po dva do tri možje in videl bi tudi, kako žalostno ulogo igrajo ti možje in kako sodnije in druge oblasti ščitijo žene proti možem. Nimajo samo tibetanske žene poleg mnogomoštva še posebnih pravic, temveč je to tudi še drugod po svetu.

Društvo narodov in žene.

Sodelovanje žen pri Društvu narodov je še vedno precej omejeno, ker imajo le nekatere države v svojih delegacijah tudi ženske člane. Tako je imela lani samo Nemčija enega ženskega delegata. Število žen, ki prihaja na seje Društva narodov, se pa le veča. Pri prvem zasedanju so sodelovale 3, pri drugem 4, pri tretjem, četrtem, petem in šestem 6, pri sedmem 7, pri osmem pa že 10 žen.

Sport

ASK Primorje prvak v nogometu Slovenije

Napeta in lepa finalna tekma med prva koma ljubljanskega in mariborskega okrožja. ISSK Maribor zapustil najlepši vtis in splošno priznanje v Ljubljani. — Pričetek olimpijade.

ASK PRIMORJE—ISSK MARIBOR 2:1 (1:0).

Led je prebit. »Maribor« je po svojem nedeljskem prvenstvenem nastopu v Ljubljani pokazal — čeprav ni bil v svoji običajni letošnji formi in je radi pomanjkanja strelca v napadu pičlo zgubil — da zna nogomet, enakovreden onemu prvaka Primorja in seveda tudi Ilirije. S to tekmo, ki jo je naša enajstotnica zgubila bolj po nesreči, mora prenehati ono omalovaževanje, ki ga je kazala vsa Ljubljana brez razlike napram »provincijalnemu« ISSK Mariboru. Poročevalci vseh listov Ljubljane, Zagreba in Beograda soglašajo o zelo lepem sportu, ki ga je pokazala tekma »Primorje—Maribor«, kar ni običajno pri prvenstvenih srečanjih v Ljubljani.

Sodil je g. Schneller na zunaj sicer nepristransko, dalo bi pa se mnogokaj rekrimirati o njegovih sposobnostih za vodstvo nogometnih tekem.

Primorjani so igrali jako požrtvovalno, dasi tudi ne najboljšo. Jančigaj v голу je bil sijajen in mu je bila tudi sreča prav mila. V krilski vrsti je bil najboljši Zemljak. Napad je lepo kombiniral, a se ni mogel prav uveljaviti proti izvrstni obrambi naših. Ne bi trebalo še posebej povdariti, da je Erman najprodornejši in da Buljevič v zvezi zelo inteligentno vodi napad.

Mariborčani so igrali lepo in dobro, saj je n. pr. razmerje kotv 6:2 za Maribor. V drugem polčasu se je krilska vrsta preveč spuščala v driblanje in ni več oddajala tako precizno kot pred odmorom. Napad je imel smolo vseh smol v streljanju, tehnično in taktično pa je bil jako dober. Levo krilo je še malo presibko. Obramba je kljub temu, da je Unterreiter zagrešil lasten gol, vrlo dobro reševala svojo nalogo. Kovačič je na sprejetih golih nedolžen. Beograjsko »Vreme« piše n. pr.: »Mariborova uža odbrana odlikuje se silnim startom a golman skoro svaki čas zadivljuje svojim spretnim hvatanjem i najopasnije lop-te ...«

Prvi gol za Primorje je dosegel v 27. min. prvega polčasa Erman po svoji znani skriti tehniki — z roko, česar pa sodnik ni opazil. Drugi — lasten Unterreiterjev — gol je ušel po neodrživnem of-side-u iz gneče pred vrati v 4. min. po odmoru. V 33. min. drugega polčasa izvršil Unterreiter po pregrešku Slamiča prosti strel. Iz daljave dobrih 20 metrov običi žoga neubranljivo v mreži Primorja.

Maribor, ki je imel početni strel in je igral proti solncu, je bil prvo polovico v premoči. Napad ni izrabil nešteti šans. Docela enakovredna in odprta pa je bila igra tudi ves ostali čas tekme, tako da bi bilo prav nič čudnega, če bi bilo večeraj odjadralo prvenstvo Slovenije v Maribor. Tako se glasi sodba sportne javnosti enodušno.

Za Primorje so nastopili: Jančigaj; Svetic, Pečnik; Zemljak, Slamič, Pišek; Jug, Erman, Čebolin, Buljevič, Uršič, za »Maribor« pa Kovačič; Koren, Unterreiter; Hreščak Just, Kirbiš, Joža; Starc, Hreščak Gujo, Pavlin, Bertonec, Priveršek.

Tekmi za Jigerjev pokal

Železničar—Svoboda 4:2 (1:1), »Maribor«—Ptuj 12:0 (4:0).

V večeraj odigranem prvem kolu tekem za Jigerjev pokal sta se plasirala v finale, kakor je bilo pričakovati, »Maribor« in Železničar. V prvi igri, ki jo je vodil g. Frankl dobro, a vendar malo preveč ležerno, se je Svoboda žilavo branila, a morala kapitulirati pred tehnično boljšim moštvom. Svoboda je prav dobro nadomestila z rezervami izpraznjena mesta v svojem prvem moštvu in bi gotovo dosegla boljši rezultat, da ni morala tri četrtine tekme igrati samo z deseterico. Vrtar se mora od-

vaditi prepogostega zapuščanja gola. — Obramba sigurna in odločna. Krilska vrsta je samo za obrambo dobra. Napadalna vrsta je pokazala nekaj lepih kombinacijskih potez. Železničarji so precej razočarali. Kje je bila večeraj njihova ambicija? Nesigurnega vratarja Mernika zadene krivda na obeh golih. Obramba je zadostovala, krilci se niso odlikovali. Napad je razen Pavlina in Kopčiča igral brez sistema. Gole so zabili za Železničarje: Pavlin dva, Konrad in Kopčič po enega, za Svobodo Eiferl in Kropf.

Ptujčani so nastopili proti »Mariboru« z jako slabim moštvom in domačini niso imeli dosti posla, čeprav so imeli rezerve na polju in se šele zjutraj vrnili spraven stvene tekme iz Ljubljane. Rezultat 12:0 za »Maribor« bi lahko bil še večji. Ustrelili so: Gujo 4krat, Brtoncelj 3 krat, Najžer 2 krat, Joža. Privršek in Unterreiter po enkrat. Sodil je dobro g. dr. Platinšek.

Mladini Železničar—Svoboda 10:1 (5:0). Zaslužena zmaga Železničarja. Mladina Svobode naj vztraja na resnem in vestnem treningu.

Ljubljana: Ilirija—Austria (Celovec) 5:1. Zagreb: GAK—Concordia 5:0 (1:0), Hašk—GAK 4:1 (2:0), Gradjanski—Viktorija 5:2 (0:2).

Beograd: Vršovice—Jedinstvo 7:1 (1:1), Vršovice—jugoslavija 3:0 (2:0).

Gradec: Team Jugosl. študentov—Ostmark 3:0 (1:0), Sturm—Siemens (Dunaj) Siemens—Sturm 3:2 (0:1), Grazer Sportklub—Hakoah 3:1 (1:1).

Dunaj: Hakoah—Simmering 1:0 (0:0), Slovan—WAC 2:2 (2:1), Vienna—Austria 6:2 (4:2), Wacker—Admira 3:1 (2:1), Rapid—Nemzeti 4:3 (2:0).

Druga blinkoština zmaga Primorja.

Pri večerajšnjem propagandnem štafetnem teku za »Jutrov« kip Matije Gubca v Ljubljani je zmagala štafeta Primorja sigurno nad Ilirijo 4.51:4.55 min. Drugi klubi niso startali.

Uspešen potek kongresa Fife.

Na zborovanju mednarodne nogometne federacije v Amsterdamu vlada proti vsemu pričakovanju v sklepanju velevažnih zadev najlepša harmonija. Najvažnejša dosedanja sklepa sta ukinitve bojkota Fife proti Angliji in ukinitve bojkota Nemčije proti Avstriji, CSR in Madžarski.

Z olimpijade.

Portugalska—Čile 4:2 (2:2).

V nedeljo je bil ob prisotnosti najizličnejših nizozemskih osebnosti odprt olimpijski nogometni turnir s tekmo Portugalska—Čile, v kateri so zmagali Evropejci. Potemtakem igra danes popoldne ob 15. jugoslovenska reprezentanca proti Portugalcem. Predstavljali nas bodo: Fifiš; Ivković, Beleslin; Arsenjevič, Premerl, Gjorgjevič; Babič II, Bek, Perška, Cindrič, Giler.

Nogometna reprezentanca Nemčije je premagala Švica 4:0, Belgija Luksenburžane 5:3 (3:3) in Egipt Turčijo 7:1 (2:0).

Iz matematike.

— Mihec, kaj dobim, če prerežem kos mesa na dva dela in vsakega zopet na dva?

- Četrtnike!
- Dobro, in potem?
- Osminke!
- In dalje?
- Šestnajstinke!
- Kaj pa nato?
- Zrezek, gospod učitelj.

Važno opozorilo.

Eksekutor: »Napravite vendar luč. Saj ničesar ne vidim!«

Dolžnik študent: »Dobro; toda potem sploh ničesar ne boste videli!«

Viktor Méric:

Pomlajeni

I. del.

Poželjenje starcev.

Naenkrat se mi je zasvetilo. Z enim sunkom sem se dvignil in zavpil. Spominjam se, vidim ... Juljeta ... Juljeta ... Terasa v Villersu ... Voz ... Šofer, ki se sklanja ... usta žene na mojih ... potem spanec, nepremagljiv spanec, ki me je objel. In pokaže se mi resnica, strašna, neusmiljena resnica. Juljeta se ni šalila. Juljeta me je zvalila v past. Tu sem sedaj v oblasti monstruma ... v rokah Ugolina ...

Izgubljen ... Izgubljen sem, izgubljen brez upa na rešitev. Ugolin bo iz mojega telesa, iz mojega razuma, iz moje osebnosti napravil to, kar je napravil iz drugih ... živo cunjio.

Vendar ... vendar ... Groza me ne trese v tem trenutku radi tega ... Ne. Na Juljeto mislim. Mislim samo na njo. O, ničvredna, nesrečna zapeljivka, zvodnica ... Ploha psov se mi je vsula iz ust. Sedaj razumem vse, vse ... Njen molk, njeno prikrivanje, njene laži o starem stricu, njeno izginjanje, njena mamiganja ... Na Boulevardu vidim nesrečnega mladega moža, gizdalina, ki se nagiblje k njenemu ušesu ter ji šepeta nežne besede; tudi ta je žrtev, žrtev kakor jaz in — norec. Največji bedak, kakor jaz ... kakor vsi ti, ... bogzna koliko jih je že bilo? — ki se niso bali verjeti Juljeti, verjeti njeni ljubezni, verjeti v vest in srce te nepopisne žensčine ...

V čumnati, v katero so me vrgli, sem poskušal le s težavo nekaj korakov. Pri tem so postale moje misli jasnejše in obroč, omotice, ki je oklepal moje čelo, se je zrahljal. Godrnjanje v trebuhu me je pa opozorilo na neobhodno potrebo. Lačen sem ... Koliko ur že nisem jedel? Ozko sobo sem že precej lahko prehodil parkrat gor in dol ter iskal z očmi gumb zvonca ali kaj drugega, da bi doklical pomoč. Ali me mislijo pustiti tu samega? ... Samega, brez vsakega grizljaja ... Ali Ugolin svoje žrtve, predno jim izsesa življensko moč, masti, kakor purane, ali jih pa izstrada.

Naenkrat se mi je zdelo, da v svojem zaporu nisem več sam. Naglo se obrnem. Res je. V tem hipu je nekdo vstopil skozi neslišna vrata. Ta "nekdo" mi je v istem hipu tudi znan. To je šofer, mož širokih pleč z belo koničasto brado. Takoj planem proti njemu:

»Razložite mi ...«

Smehlja se, prst položi na usta ter sikne:

»Pst ...«

Iz žepa potegne malo stekleničico, jo odmaši ter vlije vsebino v malo srebrno čašo, katero mi ponudi še vedno z nasmehom.

»Pijte, na noge vas bo spravilo.«

»Ali ...«

»Samo pijte. Menda se vendar ne boste bali, da vas zastupimo ... Če bi vam kaj hoteli, bi lahko to drugače napravili.«

Za trenutek se obotavljam. On pa se še vedno smehlja in sicer prav mirno.

Sepetaje ga vprašam:

»Kje sem?«

»Kmalu boste vse vedeli ... Malo potrpljenja, za vruga! Najprej pijte!«

V enem požirku izpraznem čašo. V istem hipu, ko mi teče tekočina po grlu, občutim tudi neko oživiljanje, prebujenje. Zdi se mi, da mi kri burno valovi po žilah. Teža in omotica glave mi izgine kakor po čarovnji. Ves srečen se vzravnam ter poigram z mišicami. Kakšno pijačo življenja in moči mi je podal neznanec? ... Najrajši bi se mu zahvalil. On — s svojim starim nasmehom me pa vpraša:

»Ali niste morda lačni?«

»Seveda! Tek imam kakor ljudje — rec.«

Ob teh besedah, ne da bi kaj mislil, je prevzel moj duh zopet spomin na zadnje dogodke: vlome, izginjanje ljudi, Juljeto, vožnjo k morju, izdajstvo ženske. V par sekundah gre vse to mimo mene. Pristavim s posebnim naglasom vsake besede, kakor da izzivam:

»Tek imam, kakor ... Ugolin!«

Mož lahko skomigne z rameni.

»O, ne bodite otročji in pojdite z mano.«

Obrne se in odkofaka. Stopim za njim ter se znajdem v dolgem hodniku, ki ga v presledkih razsvetljujejo žarnice na stropu. Okreneva se na desno v drug hodnik z visokim obokom in gladkimi stenami. Imam vtis, da se nahajam pod zemljo v nekaki ogromni kleti. Na vso moč pazim, da bi zagledal nekaj drugega, razven strašno enoličnih golih sten. Mož se ustavi. S prstom pritisne na gumb in vrata, ki jih sploh nisem opazil, se neslišno odpro v steni. Vstopim v večjo dvorano. Mož mi z roko pokaže na mizo sredi prostora:

»Tako vam bodo servirali.«

Odstrani se. Ali je to učinek pijače, ki sem jo izpil v enem požirku? Ves nemir je izginil. Čutim, da bi zmagal največje težave ter da bi nasprotoval celo Ugolinu ... Čakam ter se razgledujem. Tudi ta jedilna soba ne pozna luksuza. Miza, stoli in svetilke, ki nadomeščajo solnčno luč, poleg vsega tega pa niti sence okrase na neizprosno enoličnih in pustih stenah svetlomodrikaste barve. V pogledu udobnosti je torej najpopolnejše pomanjkanje. Kaj mi bo Ugolin sploh dal jesti? Sedem in kličem trkačjo po mizi:

»Natakar ... Plačilni!«

V tem hipu je nastala v steni odprlina in v njej se je pojavila postava črnega moža, ki se je bedasto smejal ter odkril

pri tem dve vrsti blestečih zob. Zamorec. Nosi velik pladenj ter mi med smehom razpostavlja po mizi skodele, krožnike, jedilno orodje, čaše in par steklenic — eno belo, najbrž z mineralno vodo, drugo zeleno z zlatim zamaškom — najbrž z renskim vinom. Pri tem ne izgovori niti besede. Vprašam ga:

»Povej mi, prijateljček, kaj mi prinašaš dobrega?«

Velike okrogle oči se vrtijo v svojih jamah, na odgovor pa čakam zastonj. Črncem odloži pladenj, potem pa položi po vrsti roko na svoja usta in ušesa. Kaj naj to pomeni? Ne razumem. Mož ponovi svojo gesto, Z največjo težavo nekaj zamomlja. Sedaj imam! Mož ne čuje in ne govori. Zamorec je gluho.

Nevoljno mu obrnem hrbet ter se delam, kakor da se ne bi brigal za zanj ne za kosilo. Pri tem me pa muči lakota na vso moč. Zraven je tudi precej strahu pred kakim posebnim kosilom. Da mi ne bi dal Ugolin med jedi kake posebne mešanice!

Motil sem se. Ugolin razume svojo stvar. Od predjedi do sočnega telečjega stegna s okusno prikuho je bilo vse izborna. Monstrum ima prvovrstnega kuharja. Rad bi mu radi tega napravil svoj kompliment. Njegov kletar je pa skopuh. Vino v mali steklenici je bilo čarobno in ogrevajoče, samo malo, zelo malo ga je bilo. Brez dvoma je Ugolin proti alkoholu, kar je zame neprijetno, zelo neprijetno. K sreči pa ni nasprotnik tobaka. Gluhonemi zamorec mi je prinesel škatljo najboljših cigar ter mi jo porinil naravnost pred nos. Tako dobro še nisem nikdar pušil.

Udobno sedeč uživam z velikim užikom izborna Ugolinova smodka in opazujem modrikaste in sive oblačke dima, ki se vijejo proti stropu. Nepopisno ugodje me prevzame. Vesel sem. Brez kesanja mislim na svojo pustolovščino, ki je prav dobro začela, a zna zelo slabo končati. Za trenutek sem ginjen vsled Juljete. Mi li ni moja mala ljubljanka pokazala končno svoj srčni kes s svojim ponašanjem, predvsem pa s tem divjim poljubom, ki mi ga je pritisnila tako ne-

nadoma na usta, tam spodaj na villerski terasi? Gotovo je zelo trpela radi svojega izdajstva, o čemur sem trdno prepričan. Pa kako je prišla do svojega delovanja zvodnice za Minotaura? Na čegavo povelje? V Juljeti vtelešena uganka mi je postala popolnoma jasna. Uboga stvarca! Nerazumljiv otrok! Vem, Juljeta, vem, da bi ti odpustil vse, če bi v tem trenutku vstopila ponižna, skesana, udana.

Pa ni bila Juljeta, ki je vstopila. Šofer je s svojo koničasto brado in svojim smehljanjem vpraša me:

»No — ali gre boljše?«

»Izborno! Kosilo prvovrstno. Sijajna smodka. Prijetno duhteča kava. Samo vina premalo in čašica žganja bi se tudi prilegla.«

»Za vas so itak napravili izjemo. Vino je tu redko. Za nas domače popolnoma izključeno.«

Ne morem zatajiti kislega obraza. Ti ljudje resnično ne znajo živeti. Spočit se brez zadrege in neprisiljeno dvignem. Vprašam:

»Kolikiga imamo danes?«

»Petindvajsetega avgusta.«

Naglo računam. Z Juljeto sva se odpeljala triindvajsetega jutraj. Spanec me je premagal v vozu zvečer istega dne. Tako sem torej prespal dve noči in nekaj več kot en dan. Malenkost!

Vse je bilo torej do zadnje točke pripravljeno z mojstersko roko in žensko pomočjo. Kakšno nevarno bitje me ima v svoji oblasti? S kakšnimi sredstvi sile razpolaga?

Naenkrat se je izgubil ves optimizem.

Znova sem občutil, kako me zona spreletava po hrbtu. Opazoval sem moža. Smehljal se je. Napravil je naglo in kratko znamenje ter mi ukazal:

»Sledite mi!«

Dvorana, v katero stopim — potisnjen od vodnika, je velikega obsega in neprijetne vnanjosti. Neka žarka luč me sili, da mežikam. Ničesar ne razločim razven nekake rumenkaste megle. Polagoma se mi pa oči privadijo. Ta žarka luč žal ni solnčna luč. Ugotoviti moram, da še nismo zapustili katakomb.

Dalje prihodnjič.

Mali oglasi, ki so bili v poročevalni in socialni namene občinata: vsaka beseda 30 p. najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, doplačanje in oglaševanje ali reklamiranje značaja: vsaka beseda 50 p. najmanjši znesek Din 10.—

Solnčna

velika meblirana soba se odda 1—2 solnčnim osebam, Tattenbachova 16, II, vrata 15. 1090

Kovčke za potovanje

vseh vrst, vseh velikosti od najmanjšega do največjega nudi po najnižjih cenah Ivan Kravos, Aleksandrova 13. 863

Gonilne, šivalne in vezalne jermene

iz la usnja nudi Ivan Kravos, Aleksandrova 13. 864

Spretna prodajalka

z znanjem slovenskega in po možnosti nemškega jezika se išče za trgovino s steklom in porcelanom. Že v tej stroki izvežbane imajo prednost. Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja naj se pošljejo na tvrdko Avgust Agnola, Ljubljana. 1085

Trajne kodre po najnovijem sistemu. Vodna ondulacija, manikura, masaža ter vsa v to stroko spadajoča dela izvršuje frizerski salon A. Mrakič, Maribor, Dankarjeva ul. št. 1. 777

Damske nogavice

znamke »Mravlja«, nudi Srečko Pihlar, Maribor, Gosposka ulica 5. 895

Sandale,

dvakrat šivane, lastni izdelek, kupite najceneje v mehanični delavnici Vrtna ulica št. 8. 949

Sivani sandali in čevlji

se vam podplatijo najceneje in najhitreje v mehanični delavnici Vrtna ulica št. 8.

Pisalne stroje

Remington — najnovije modele — prodaja na obroke J. Gustinčič, Maribor, Tattenbachova 14. Zahtevajte ponudbe. 969

Gostilna „Dravograd“ Maribor, Smetanova ul. 54.

V sredo 30. maja 1928 1092

pojedina ocvrlih piščancev

komad s salato samo Din 30.—. Točijo se naravna dobri avina. Krasna veranda. Glasovir gostom na razpolago. Za obilen obisk se priporočata J. in M. Nekrep.

Dr. Pavel V. Brežnik

JUNAKI PREKOMORSKIH POLETOV

Bogato ilustrirana knjiga velja broširana Din 36.—, vezana Din 44.—

Naroča se v knjigarni

Tiskovne zadrage v Mariboru, Aleks. c. 13.

Zahvala

Za tako mnogobrojne izraze iskrenega sočutja povodom prebriske in prebrane izgube našega ljubljene soproga, očeta, brata, strica in tasta, gospoda

Matija Šmida

šolskega upravitelja v pok., hiš. posestnika in čast. občana obč. Podgorje

kakor tudi za prekrasno, v tako ogromni množini poklonjeno cvetje, se najprisknejše zahvaljujemo.

Zlasti čutilmo srčno potrebo, da izrečemo globokočutečo zahvalo častiti duhovščini za slovesne pogrebne obrede številnim zastopnikom oblasti in uradov iz Slov. gradca, Maribora, Dravograda, Celja, Ljubljane, Beograda i. t. d., raznim društvom, zlasti pa pevskemu društvu iz Slovenjgradca za pretresljive žalostinke ter domači požarni brambli za častno spremstvo, domačemu nadučitelju gosp. Guglerju za ganljivo slovo s šolsko mladino pred šol. poslopjem, šol. ravnatelju in županu slovenjgraškemu g. Fr. Vrečko-tu in načelniku krajevne požarne brambice g. J. Urbancu-ju za tolažljive besede ob odprtem grobu, vsem učiteljem, veteranom, sošolcem in ostalim številnim tovarišem od blizu in daleč, vsem sorodnikom ter vsem prijateljem in znancem, ki so v tako obilnem številu spremljali blagopokojnika na njegovi zadnji poti.

Vsem vam, ki ste nam stali ob strani v težkih dneh bolezni in nam lajšali in blažili neizmerno tugo in nepopisno žalost s svojo prisotnostjo in s svojim iskrenim sočutjem, priporočamo pokojnika v blag spomin.

Žalujoča rodbina Šmid-ova